TARTALOM

Köszöntő
DR. VERBÉNYI ISTVÁN plébános 3
Szentföldi útiélmények MADARAS GÁBOR
A jeruzsálemi tartózkodás húsvéti élményei 4
Időszerű-e ma még a böjt?
Gondolatok Nagyböjtben SÜMEGH LÁSZLÓ 8
Család éve és az Esztergom-Budapesti Egyházmegye zsinata
BATÓ ANDRÁS 10
In memoriam Ormai Gusztáv
KESZTHELYI FERENC és MADARAS GÁBOR temetési beszéde 11
Az Albertfalvi Keresztény Társas Kör
KISS GÁBOR elnök 14
A plébániaépület felújításáról
MADARAS GÁBOR világi elnök 16
A magyar Bibliafordítás története
KISS GÁBOR 18
Vélemények közéleti eseményekről
Cím nélkül NAGY BÉLA 24
Mindszenty bíboros időszerűsége
DR. MÉSZÁROS ISTVÁN 25
Okosság - igazság és a választások
BATÓ ANDRÁS 28
Még egyszer az egyházközségi hozzájárulásról
NAGY BÉLA egyházközségi pénztáros 30

ALBERTFALVI EGYHÁZKÖZSÉGI LEVÉL, 1994. HÚSVÉT
Kiadja az Albertfalvi Római Katolikus Egyházközség
1116 Budapest, XI. kerület Bükköny utca 3.
Felelős kiadó DR. VERBÉNYI ISTVÁN plébános
Tipográfiai terv, szedés és tördelés
TINTA Bt. 1116 Budapest, XI. kerület Szatmárhegy utca 13.
Műszaki szerkesztő KISS GÁBOR
Technikai munkatárs TEMESI VIOLA

KÖSZÖNTŐ

Kedves Hívek!

Az apostoli igehirdetésnek – amint ezt az Apostolok Cselekedeteiben olvassuk – központi és állandóan visszatérő témája volt Krisztus feltámadása. Ez természetes volt, mert ezzel igazolta szenvedésének és kereszthalálának érdemszerző voltát. Pál apostol a korintusi híveknek nyíltan megírja: *„Ha Krisztus nem támadt föl, semmit sem ér a hitetek, mert még mindig bűneitekben vagytok"* (1. Kor 15,17.).

Az Egyház tanítását a szentmise egyik húsvéti prefációjában vizsgáljuk. *„...feltámadása által mindnyájan új életre támadunk."* Tudjuk jól, hogy ez az **új élet** a bűneitől megváltott ember életét jelenti. Ezen az életen a bűn már nem úr, mert Krisztus megtörte hatalmát.

Krisztus feltámadása által *„a világosság fiai lettünk"*. Az istengyermekség nagy ajándéka, a kegyelem fénye és ragyogása tölti el a hívő embert. Beragyogja életét és ez átjárja mindennapi életét. Az erények, a jótettek útját kell járni, mert a nyert ajándék erre kötelez.

A következményeiről pedig kettős megállapítást tesz: *„örök életre születtünk általa és a mennyország ajtaja kitárul nekünk"*. Nyitva áll előttünk a választás lehetősége. Senkit nem lehet okolni, hisz Krisztus mindent megtett értünk. Az örök életre vezető utat mindenkinek magának kell végigjárnia. Az út végén a mennyország, a biztos otthon, ahol Urunk vár minket.

A hitében bizonytalan, a halál tényének elfogadásától irtózó embernek pedig így válaszol: *„mert halála óta a mi halálunk sem reménytelen elmúlás"*. E ténnyel szembe kell nézni akkor is, ha nagyon jól érezzük magunkat a földön, vagy éppen „örökre" ide rendezkedtünk be. Tudomásul kell venni: vándorok és zarándokok vagyunk itt a földön.

Áldott, örömteli, békés húsvéti ünnepeket kívánok minden kedves hívőnek. Krisztus feltámadása ragyogja be földi zarándok utunkat és egykor a boldog beteljesedés részesei lehessünk.

Szeretettel: Dr. Verbényi István, plébános

SZENTFÖLDI ÚTIÉLMÉNYEK

a jeruzsálemi tartózkodás húsvéti élményei

Az Olajfák hegyén

A buszból kiszállva csodálatos panoráma tárult az ember szeme elé. Szemben velünk szinte szemmagasságban az Óváros impozáns falai, a befalazott Aranykapuval, előttünk a mélyben a Kidron völgye a temetővel, jobbra kicsit lejjebb a "Dominus flevit" templom, nem sokkal alatta a Getszemáni kert a Népek templomával. Az Óváros csak 1967-ben került Izrael birtokába azóta, hogy Titusz még az első században elfoglalta és lerombolta. Az Óvárosról még lesz szó, hiszen oda igyekszünk a délelőtt második felében a Szent Sír templomba.

Aranykapu vagy Messiás-kapu: befalazták a muzulmánok 1530-ban. A zsidók szerint ezen a kapun át fog a Messiás bevonulni Jeruzsálembe. Itt tartja meg ítéletét. Ezért sok gazdag zsidó itt temetkezett, hogy közel legyen a Messiáshoz, ha visszaállítja Izrael országát. Valószínűleg az Úr Jézus is áthaladt ezen a kapun, talán többször is, de nem ismerték fel.

A könnycsepp alakú "Dominus flevit" azaz "ahol az Úr sírt" templom azon a helyen áll, ahol az Úr megsiratta Jeruzsálemet. Majd később lemegyünk a Getszemáni kertbe is, de most néhány száz méterrel odébb meglátogatjuk a "Mennybemenetel " kápolnát. Magas falak között középen áll a szinte kör alakú építmény, amit mai formájában a keresztesek építettek. Engem inkább egy mohamedán épületre emlékeztet. Való igaz, hogy a mennybemenetel helyén már a IV. században kápolnát építettek, és ez később a mohamedánok sem rombolták le, mert az Úr Jézust ők is prófétaként tisztelik. A látható sziklán egyesek az Úr Jézus lábnyomát is látni vélik. A kápolnában évente csak egyszer, a mennybemenetel ünnepén lehet szentmisét tartani.

A Getszemáni kertben

A kilátó alatt pár száz méterre egy kerítéssel körülvett kertbe lépünk be. Ez a Getszemáni kert. Összeszorul a szívünk. Eddig is tudtuk, hogy olyan helyen járunk, ahol réges-régen Urunk is járt, de valahogy itt először döbbenünk rá erre. Furcsa törzsű és gyökerű olajfák állnak itt. Nincsenek sokan és az egész kert nem sokkal nagyobb, mint a mi templomkertünk. Az olajfák nem halnak meg, ha a gyökerük

benne marad a földben. Ezért sokan azt állítják, hogy vagy ezek a fák, vagy a gyökerükön élt elődeik szemtanúi lehettek az Úr Jézus szenvedésének.

A kert végében áll a "Népek temploma" vagy más néven az Agónia bazilikája. Ez a templom annak emlékére áll, hogy "Jézus érettünk vérrel verítékezett". Azért hívják népek templomának mert e század húszas éveiben közel harminc ország adományából épült ujjá. Az itt álló első templomot a VII. században a perzsák lerombolták (ugyan-azon hadjáratban, ahol a betlehemi templom csodálatosan megmenekült). A bejárat fölött a latin felirat: maradjatok itt és virrasszatok. Belépünk a templomba. Éppen befejeződik egy német zarándokcsoport szentmiséje. A főoltár feletti mozaik egy sziklánál a vérrel verítékező, magányos Urat ábrázolja a halálfélelemben. Meghatódottan ismerjük fel az adományozó nemzet címerét a szentkoronás magyar címert.

Az oltár előtt szikladarab abból az időből, amikor az Úr vér-veríték cseppjei hullottak. Talán éppen erre a sziklára? Lehet, de nem is ez a lényeg. A sziklát vasból készített töviskoszorú fogja körül.

Az utolsó vacsora termében

A Sion hegyen álló épületegyüttes egyik emeleti terme az utolsó vacsora színhelye. Mai formájában a keresztesek építették ki, ezt ugyan később kissé átalakították egy keletre néző fülkével mohamedán imahellyé, ma "semleges hely". Itt tudtuk meg, hogy a különböző világvallások és keresztény egyházak közötti, ma is érvényes státuszt még a XIX. század közepe táján a török szultán alakította ki és ezen eddig még nemigen változtattak! A helyiség építészetileg gótikus jellegű, de meglehetősen elhanyagolt. Mállik a vakolat a falról, kicsit vizesnek is tűnik (bár Jeruzsálemben 1993-ban több mint 6 hónapig nem esett eső), egészében nem látszik, hogy valaki is törődik vele.

Ennek ellenére megkíséreljük a lelki elmélyülést, hiszen itt rendelte el Urunk a Legméltóságosabb Oltáriszentséget. Hamar felocsúdunk: mondja az idegenvezető, itt, ezen a helyen nem lehet szentmisét bemutatni. Nemcsak a helyieknek, nemcsak a zarándokoknak, senkinek se! Ez kissé megdöbbent minket. Megtudjuk, hogy azért történt előrelépés, mert mintegy tizenöt éve még nyilvánosan imádkozni sem volt itt szabad, ma pedig már igen. Pedig a hagyomány szerint ez a terem más fontos eseményeknek is helyszíne volt: itt jelent meg az apostoloknak a feltámadt Úr, itt tartózkodtak az apostolok az első Pünkösdkor, itt szállt rájuk a Szentlélek. Csendesen jövünk kifelé, de a külső lépcső alatt egy

óvoda van és ott igen szilajon ordítoznak a gyerekek. Reméljük eljöhet még az az idő, amikor az Eucharisztia rendelése színhelyén újra megjelenhet!

A Szent Sír templomban

Aligha lehet kétséges, hogyha egy hívő keresi fel Jeruzsálemet, a legtöbbet a Szent Sír templom látogatásától várja. Bizton mondhatom ebben nem is csalatkozik, mert ezt az élményt nem lehet szavakkal elmondani. Itt is inkább hangulatokról, élményekről, benyomásokról tudok beszámolni.

Azt hiszem, mindenki aki ide ellátogat, szembesül azzal a kérdéssel: mennyire lehet tényleg bizonyosnak tudni, hogy a Szent Sír tényleg Urunk sírja-e, a Golgota valóban az a hely-e, ahol Szent Kereszt állott stb. Őszintén bevallom ezek a kérdések bennem is felmerültek, de úgy érzem nemcsak hitem hanem tudatom is választ kapott. Ez az egész összefügg a Szent Sír templom történetével. Újra bebizonyosodik, hogyan tudja a Jó Isten akár a legrosszabbat is saját dicsőségére fordítani. Azt tudtam tanulmányaimból, hogy Nagy Konstantin császár óta nyomon tudjuk követni a szent helyek sorsát, de addig? Mégiscsak eltelt közben három évszázad, a szemtanuk széjjelszóródtak, a város elpusztult stb. Íme a válasz:

Amikor Titus bevette Jeruzsálemet, elsősorban a zsidó szent helyek megsemmisítésére törekedett, nemigen törődött a keresztényekkel. Ezért a jeruzsálemi keresztény emlékhelyek (így a Szent Sír és a Golgota) sem rongálódott meg. A későbbi római császárok azonban már üldözték a keresztényeket, és Hadrianus császár úgy gondolta, akkor tudja őket leginkább megsemmisíteni, ha elveszi tőlük Jeruzsálemet. Jeruzsálemből pogány várost épített, így betemettette a Golgotát és a Sírt is, és föléjük Vénusz templomot emeltetett. Ezt a helyet a rómaiak felügyelték, jó kétszáz éven keresztül biztosítva, akaratlanul, a szent helyek sértetlenségét. Amikor Nagy Konstantin császár megtért, pontosan tudták, hol kell keresni azokat, és fel is tárták. Az Úr kezében így vált a megsemmisítés szándéka a megőrzés tényévé.

Az ajtón belépve egy nagyméretű sziklát találunk. a bebalzsamozás kövét. Ezen kenték meg az Úr testét miután levették a keresztről. A téglavörös sziklát mindig virágszirmok díszítik: a hívek beborítják virágszirommal, imádkoznak, majd néhány "megszentelt" szirmot elvisznek maguknak emlékül.

Jobbra néhány lépcső vezet fel a Golgotára, amely két egymástól oszlopokkal elválasztott kápolnából áll. Az első kápolna, ahova megérkezünk, a katolikusoké. A szembelévő oltár a Keresztreszegezés oltára. Néhány fohász, és már tovább kell menni, mert sokan vagyunk. Az ortodox kápolnába igyekszünk, és elhaladunk a fájdalmas Szűzanya oltára előtt, melyet Mária szobor díszít, kinek szívéből tőr áll ki, jelezve a Szent Szűz fájdalmát, amelyet itt szenvedett el. Hamarosan az ortodox kápolnában vagyunk, amely a keresztre feszítés helyszínén áll. Az oltár felett az Úr Jézus két oldalán a Szűzanya és Szent János apostol szinte életnagyságú ikonja. Az oltár alatt, a betlehemihez hasonló ezüstcsillag jelzi a Kereszt helyét. Bemászunk az oltár alá, megérintjük a csillagot és imádkozunk. Mit lehet ehhez hozzátenni. Semmit, ezt sem lehet szavakkal elmondani. Az oltár mellett üveglappal letakart szikla, egyesek szerint az egyik lator keresztjének helye, mások szerint a repedés az Úr halálakor következett be... Induluník tovább a kijárat felé, ahol elénk tárul a templom egyik részének panorámája. alattunk a bebalzsamozás köve, fölötte a falon hatalmas mozaikkép, amely időrendi sorrendben ábrázolja az eseményeket a keresztrefeszítéstől a sírbatételig. A kereszt alatt Ádám koponyája látszik: egy ember által jött az eredeti bűn ... Krisztus által jön a megváltás.

Lemegyünk a lépcsőn és elhaladva a Kő mellett a Szent Sírhoz igyekszünk. A Sír a rotundában áll, amely mai formáját a múlt század elején nyerte el. Az európai ember számára talán kicsit vaskos, nem is díszes. A középen áll a Sír. Ez is meglepetés, nem igazán sziklasír. Azt ugyanis márványépület veszi körül. Kíváncsiam kérdezem az idegenvezetőt: ez tényleg az Úr sírja? Nem vitás, válaszolja, ez a sír tényleg azé, akit a keresztények Krisztusnak neveznek.

Sorba állunk, mert itt is sokan vagyunk. A bejárat fölött lámpások számszerint tizenöt. Ebből öt a katolikusoké, öt az ortodoxoké, négy az örményeké és egy a koptoké. Lassan közeledünk a bejárathoz. A Sír két részből áll: az első az angyalkápolna a belső a tényleges sír. Az angyalkápolna arról kapta nevét, hogy ide léptek be az asszonyok, amikor az angyal közölte velük az emberiség történetének kétségkívül legfontosabb hírét: nincs itt, feltámadt!

Belépünk az angyalkápolnába. Szinte semmit sem látni, teljesen sötét van. A derengő fényben, ami a Sírban égő gyertyák kiszűrődéséből keletkezik, szakállas szerzetes áll, és időnként angolul közli, hogy hat ember mehet be a Sírba. Belépünk és meghatódva körülnézünk: jobbra márványlap, amely sajnos eltakarja a követ, amelyen az Úr teste feküdt. Inkább görögös képek, ikonok díszítik a falat. Gyertyák lobognak. Itt

állunk, ami talán valóban a világ legszentebb helye. Valahol olvastuk: ez a világ legszentebb tabernákuluma, ahol éjjel-nappal hangzik az alleluja: Igen, ez fejezi ki legjobban, amit az ember ott érez. Boldogok vagyunk. Különös, egy sír, ahol az ember nem lehet szomorú, itt örülni kell, mert itt legyőzték a halált. Szent Pálra gondolok: halál hol a te győzelmed? A szerzetes finoman sürgeti az embert, mások is be akarnak jutni. Még egy fohász, még egy körbepillantás, és már megyünk kifelé. Visszajövünk-e ide? Lehet, de ha nem, akkor is talán ezentúl egy kicsit másképp éri, érheti meg az ember a Húsvét szent misztériumát.

Deo gratias, Istennek legyen hála.

Madaras Cábor

* * * * *

IDŐSZERŰ-E MA MÉG A BÖJT?

Gondolatok Nagyböjtben

A bűnbánat mellett nagyon fontos a nagyböjtben az önmegtagadás, a lemondás és a önfegyelem erényének a gyakorlása. Sok ember elindul az életjobbítás útján, de a legtöbb elfárad, megáll és visszafelé sodródik. Embert próbáló, acélozó gyakorlatra van szükség, s ez az önmegtagadás ápolásában valósul meg. A ma emberének ez bizony nem túl népszerű program, mivel sokan elkényelmesedtünk, elpuhultunk. Már a lelki önmegtartóztatás is távol került tőlünk. A modern világ találmányai a rádió, a televízió, video – az egyébként nagyszerű találmányok – zsarnokainkká váltak, amikor elvették befelé tekintésre ösztönző lelki nyugalmunkat. Sokan szinte menekülnek önmaguktól. Pedig jobb világot csak akkor tudunk teremteni, ha az ember erkölcsi tökéletesítésén munkálkodunk, és elősegítjük a lélek uralmát a test fölött, s ezzel legyőzzük a bennünk lakozó ősi gőgöt.

A középkor keresztényei még negyven napig böjtöltek, nekünk pedig még az a pár nap megtartóztatás is nehézséget okoz. Trükköket találunk a hús pótlására, és megnyugtatjuk lelkiismeretünket, hogy mi betartjuk Egyházunk parancsait.

Nemrégiben az egyik „keresztény ország" követségén Hamvazószerdán tartottak fogadást. Az asztal roskadásig tele volt finomabbnál finomabb falatokkal. A meghívottak közül a vendéglátónak többen szóvá is tették ezt, de ő azzal hárította el a panaszt, hogy „nyugodtan falatozzanak, hús nincs az asztalon, csak különféle halak és más nem tilos különlegességek."

A böjt megtartása azokban az országokban persze sokkal nehezebb, ahol az életkörülmények kiválóak. Ami nincs, arról könnyű lemondani.

Egyes statisztikák szerint a világ népességének egyharmada kényszerből ugyan, de 365 napos szigorú böjti étrenden, napi egyszeri étkezéssel tengeti életét.

De nekünk elég-e, ha a húsról, a cigarettáról, a kávéról, az alkoholról pár óráig lemondunk? Akármennyire is becsületesen betartjuk a böjti napokat, nálunk mégis minden kicsit fordítva van. Mi megvonunk valamit – sokszor csak apróságot – magunktól, hogy eszünkbe jusson az Isten. Pedig az lenne az igazi, ha az Isten meg az Isten dolgai olyan fontosak lennének a számunkra, hogy minden más jelentéktelenné válna.

Jézus nyilván nem bűnbánata kifejezéséül vagy önmegtagadási szándékból böjtölt. A Lélek vitte a pusztába, ahol negyven napig imádkozott. Nagyböjtben nekünk ezt a fajta böjtöt is meg kellene tanulnunk. Nem a régebben szokásos negyven napig tartó éhezésre gondolok. Az egész napos rohanás, ügyintézés mellett meg kellene tudni állnunk, tudnunk kellene rácsodálkozni az Istenre. Ha igazán keresztények lennénk, akkor Isten lenne a legfontosabb számunkra.

Rajtunk múlik, tőlünk függ, hogy akarunk-e életvezetésünkön változtatni, kicsit másképpen élni. A Lélek, aki Jézust a pusztába vitte, bennünket is vezet. Csak engedni kellene magunkat is vezetni és meg kellene mindnyájunknak hallani a hívó Szót.

Sümegh László

A CSALÁD ÉVE ÉS AZ ESZTERGOM-BUDAPESTI EGYHÁZMEGYE ZSINATA

Az esztergomi egyházmegye 1988-ban kezdte, kezdhette meg ötven év útán újra az egyházmegyei zsinat előkészítését. A Szentatya 1991. évi hazánkban tett látogatása után kapott ez a munka igazi lendületet.

A Bíboros atya 1991. decemberében felállította a Koordináló Bizottságot, mely megfogalmazta a zsinat alapvető célkitűzéseit, a munkafolyamat tervezetét, és létrehozta a 17 előkészítő bizottságot, melyeknek vezetői papok, szerzetesek és világi hívők mindkét nemből. A bizottságok feladata lett, hogy összeállítsák a zsinati munkadokumentumot az adott témában, a megadott szempontok szerint. 1993-ban az egyházmegyei határrendezés új helyzetet teremtett, rövid időre felfüggesztette a szépen haladó munkát. A főegyházmegyéhez került területek képviselői is bekapcsolódhattak 1993 második felében az előkészítés munkafolyamatába. Plébános atyánk ajánlására a sorok írója és feleségét, Mártát dr. Paskai László bíboros prímás érsek úr megbízta a CSALÁD bizottság munkájában való részvétellel. Ez azt jelentette, hogy a Család bizottság által elkészített dokumentumtervezet módosításában vettünk részt először. Természetesen e munkában a plébániánk közösségében működő fiatal házasok csoportja véleményét is közvetítettük. A zsinati dokumentum előkészítésének következő fontos, összesítő szakasza volt, a bizottságok egymás közötti egyeztetése, és ezek nyomán a dokumentumok bizottsági szintű véglegesítése. Ezután készült el egy szerkesztőbizottság gondozásában a zsinat „munkadokumentuma". Amíg a szerkesztőbizottság dolgozott, a Család bizottság meghívást kapott a Magyar Köztársaság népjóléti miniszterétől a Magyar Családév megnyitó ünnepélyére Debrecenbe. A délutáni megnyitót megelőzve a Debreceni református Kollégium tanácsterme adott helyet „Az istenhívő ember családképe" című konferenciának, amelyen igen színvonalas előadások gazdagították a résztvevőket.

A család bizottság tagjainak zsinat előtti munkája a munkadokumentum véleményezésével és a észrevételek megfogalmazásával zárul le, hogy a bizottság zsinati képviselői: Dr. Kovács István (a DOKI) templomigazgató, bizottságvezető, valamint Dr. Győry Attila és neje, továbbá e sorok írója és felesége zsinati munkáját kellően előkészítse. Az egyházmegyei zsinatra 1994. július 3–9 között fog sor kerülni Esztergomban. A zsinat jelmondata:

„Éljünk méltóan Krisztus evangéliumához!" (Fil 1,27)

Bató András

ORMAI GUSZTÁV †

címzetes prépost, nyugalmazott esperes plébános
1914–1994

ORMAI GUSZTÁV harminc évig volt templomunk plébánosa. 1914. október 24-én született Salgótarjánban. Székesfehérváron 1939. június 16-án szentelték pappá. Baracson, Pázmándon, Tárnokon volt káplán, majd 1945–1951 között Baracson plébános. Máriaremetén 1951–55 között lelkészként működött. 1955-ben nevezte ki plébánosnak Albertfalvára Shvoy Lajos püspök. Guszti Atya (mert mindenki csak így nevezte őt) nyugdíjba vonulása után a székesfehérvári papi otthonban élt 1994. január 22-én bekövetkezett haláláig. Nagy részvét mellett temették a székesfehérvári Szentháromság (Hosszú) temetőben. A temetési szertartást Takács Nándor székesfehérvári megyéspüspök végezte, a búcsúbeszédet Keszthelyi Ferenc váci megyéspüspök, volt nagytétényi plébános, régi kolléga és jóbarát tartotta.

Idézzük fel Keszthelyi Ferenc búcsúztatóját:

Urunk! Ormai Gusztáv fiad és szolgád már előtted állt, megismerte a Te ítéletedet, s megismerte önmagát belőle, hiszen mindenkinél és mindennél jobban ismersz és számon tartasz bennünket. Megláthatta életének lepergő filmjét, azt az örömöt, amellyel fogadta a Te meghívásodat, azt az örömöt, amely végigkísérte papi életét. Örömmel, élvezettel volt a Te papod. Szívesen szolgált Neked akármelyik helyen is kellett megállnia helyét. Szívében őrizte és számtalanszor emlegette a székesfehérvári szeminárium életét, az akkori társakat, a vidám csodálatos pillanatokat. Te tudod hányszor emlegette első plébánosi helyét, hányszor sóvárgott vissza Baracsra. Amikor tábortüzet gyújtott az új káplán érkezésekor és odahívta a falu fiataljait, hogy együtt szeretettel fogadják ezt az új munkatársat. Szerette a Te imádságodat. Máriaremetén kis szobába összezsúfolva éltek a remetei kegyhely

egyházmegyés papjai. Egy szobában üldögélve közösen csendesen végezték a zsolozsmát. S ha valamelyik elbóbiskolt, egymást ébresztgették vidáman nevetve azon, aki nem tudott ébren maradni. Dalos szívet adtál neki. Szerette a szép éneket. Önfeledten tudta szórakoztatni társait. Szerette a szent zenét. Albertfalván őrzi emlékét az az orgona, amelynek megvalósításán annyit fáradozott. Szerette a költészetet, szívesen szavalt szép orgánumával. Boldog volt, ha a barátaival együtt lehetett, örömteli perceket szerezve egymásnak. És ez a szeretetre, vidámságra, dalra, költészetre szomjazó ember nem esett kétségbe életében a sorozatos betegségek, a halálos betegségek megpróbáltatásai miatt. A reménysége, a kedve, a bizakodása adta vissza neki az életet. S nem tört össze, amikor belátta, hogy tovább már Neked ilyen fiatal erővel és örömmel szolgálni nem tud.

S amikor utoljára találkoztam vele, s kérdeztem tőle, hogy érzi magát itt az öregotthonban, azt mondta: pompásan, nagyszerűen. Minden jó volt neki, amit Te adtál. S én azt gondolom, hogy nem tért hozzád szomorúan, összetört szívvel, a földet siratva, hiszen ott van drága édesanyja, akivel élete első percétől mindig együtt maradt, aki anyja maradt, és ő mindig gyermek tudott maradni az anyja mellett. Együtt szomorkodtak, együtt vigasztalódtak, együtt járták az élet útját, és most örökre együtt maradnak. S talán a fiú megismeri azt, akit életében sohasem ismert, az édesapját.

Gyarló volt ő is, mint mi mindannyian. Voltak mulasztásai, bűnei, botlásai, mint mindannyiunknak, de volt benne őszinte bánat, s az engesztelődésnek, a megbocsátásnak a vágya.

Mi abban reménykedünk jóságos Atyánk, hogy szeretett fiadat, akit magadhoz hívtál örömre, s el nem múló boldogságra, megmented őt most már mindenféle szenvedéstől, és reméljük mi is valamennyien, akik érte imádkozunk, hogy megjutalmazod őt azért, amiért annyi jót tett, a Te kegyelmedből és bocsájtsd meg bűniet, s engedd meg, hogy országodban Veled együtt lehessen. Ámen.

Az albertfalvi egyházközség nevében
Madaras Gábor, a képviselőtestület elnöke
e szavakkal búcsúztatta Ormai Gusztávot

Kedves Guszti Atya! Eljöttünk Albertfalváról, hogy elkísérjünk utolsó utadra. Harminc évig voltál egyházközségünk plébánosa. 1955. őszén kerültél hozzánk, egy meglehetősen felforgatott egyházközség élére, de rövid idő alatt megszervezted egyházközségünk életét. Mi, fiatalok, emlékezünk azokra a boldog pásztorjátékokra, misztériumjátékokra, amelyekkel színessé tetted azokban a nehéz években az egyházközség életét. Életedben mindig központ volt a templom, nagyon sokat tettél ezért a templomért. Püspök atya már említette az orgonát, életednek talán legmaradandóbb emlékét. A templom mindig rendben volt, belül és kívül tatarozva, és mindig a hívek kényelmét szolgálva. Ezért is nagyon sokat tettél.

Alberfalva nem felejti el szeretett plébánosát!

A múlt héten a rekviemen mostani plébános atyánk mondta: sok barátod volt Albertfalván a harminc év alatt, akik már előre mentek az úton, s Te most utánuk mész. Nagyon reméljük, hogy együtt az égi boldogságban emlékeztek vissza az albertfalvai nehéz, de szép napokra.

Reméljük a Jóisten kegyelmét, és kérjük a Szűzanyát, hogy járjon közben azért, hogy mielőbb országában véglegesen Megváltódnál lehess!

Isten áldjon Guszti Atya!

Rögzítette és lejegyezte *Sümegh László* és *Répássy Andrea*

AZ ALBERTFALVI KERESZTÉNY TÁRSAS KÖR

Mint Az Egyházközségi Levél karácsonyi számában beszámoltunk, 1993. december 20-án megalakult az Albertfalvi keresztény Társas Kör. A szervező bizottság az alakuló közgyűlés felhatalmazása alapján begyűjtötte a módosító javaslatokat, és kidolgozta a Társas Kör alapszabályát, valamint eljárt a Budapesti Bíróságon a Társas Kör bejegyzése érdekében.

Továbbá a szervező bizottság élénk propagandát fejtett ki, és ennek köszönhetően az 1994. február 19-ére összehívott alapszabály módosító és jóváhagyó közgyűlésen már közel száz Tagtársunk vett részt. A résztvevők elfogadták a Társas Kör alapszabályát és konkrét javaslatokat tettek a Társas Kör további tevékenységére.

E közgyűlés megválasztotta a Társas Kör tisztségviselőit, ezek a következő személyek:

Az Albertfalvi Keresztény Társas Kör 9 tagú választmányának tagja: *Kiss Gábor, Kovács Andrea, Körtvélyessy András, Lánszky Anita, Nagy Bernadett, Sümegh László, Vass Gábor, Vass Zoltán, Dr. Winkler Gusztáv.*

A háromtagú ellenőrző bizottság tagjai: *Kriesch Tamás, Murányi Ilona, Dr. Szigetvári István.*

Az Albertfalvi Keresztény Társas Kör elnökhelyettesei: *Körtvélyessy András* és *Sümegh László*, elnök: *Kiss Gábor.*

A közgyűlés döntött arról is, hogy a Társas Kör tagjai részére az éves tagdíj 300 Ft. Tagdíjat nem kell fizetniük a diákoknak és a nyugdíjasoknak.

A Társas Kör első, nem közgyűléses összejövetelén Dr. Mészáros István tartott nagysikerű előadást a zsúfolásig megtelt teremben *„Mindszenty József hercegprímás időszerűsége"* címmel. Ennek az előadásnak rövidített változatát olvashatjuk e füzetben.

Az 1994. március 11-i Mindszenty előadást megelőzően a Társas Kör tiszteletbeli tagjává választotta és díszoklevéllel ajándékozta meg ÁRKOSY JÚLIA tanárnőt. A tanárnőt Bató András, egykori tanítványa köszöntötte meleg szavakkal. A percekig zúgó taps, azt bizonyította, hogy méltóbb személy nem lehetett volna a Társas Kör első tiszteletbeli tagja.

Időközben a Társas Kör tagjainak száma jóval meghaladta a száz főt. A közeljövőben a **következő programok** lesznek a Társas Kör szervezésében:

Az Eravis utazási iroda segítségével A Társas Kör tagjai kedvezményesen 1994. április 16-án (egy szombati napon) **autóbuszos kirándulást** tesznek Egerbe Feldebrő, Bélapátfalva érintésével.

1994. április 30-án, szombaton délután 4 órától a szervezők **zenés kávéházba** hívják a könnyedebb műfajú zenét, slágereket, és irodalmat kedvelőket. A kávéházban a program kötetlen, kiváló alkalom nyílik majd komoly és tréfás beszélgetésekre sütemények, kávé vagy tea fogyasztása közben. A zenés kávéház helye a Don Bosco iskola lesz.

„A magyar sacralis irodalom - ami az elmúlt évtizedek irodalomóráiból kimaradt" címmel 1994. májusa folyamán CS. VARGA ISTVÁN irodalomtörténész, főiskolai tanár fog előadást tartani. Az előadás előtt megvásárolható, és dedikáltatható lesz a CS. VARGA ISTVÁN szerkesztésben megjelenő: *„Szent Művészet, - tanulmányok az ars sacra témaköréből"* című kötet.

A Társas Kör vezetősége köszönetet mond mindazoknak,akik segítettek, hogy az idő rövidsége ellenére a Társas Kör létrejöhetet, és megkezdhette működést. A Társas Kör vezetősége az eddig jelentkezett tagok mellé örömmel várja az olyan további jelentkezőket, akik a Társas Kör célkitűzéseivel egyetértenek, programjain szívesen vesznek részt.

Kiss Gábor
elnök

A PLÉBÁNIAÉPÜLET FELÚJÍTÁSÁRÓL

Kedves Testvérek!

1986 elején a képviselőtestületünk előtt két nagy renoválási feladat állt: a templom és a plébánia épülete mind kívül, mind belül igen rossz állapotban volt. Nemcsak az épület és szerkezetei, hanem a közművek (víz, villany stb.) is elhasználódtak, hovatovább balesetveszélyesek voltak.

Akkor a képviselőtestület azt az álláspontot képviselte, hogy először a templomot kell teljesen rendbe tenni, a plébánia csak azután jöhet.

Ennek megfelelően 1991 októberére, a templom felszentelésének 50. évfordulójára, elsősorban a Ti áldozatos segítségetekkel, a templomot kívül-belül renováltattuk.

A következő két esztendőben a plébánia épületében csak részleges felújításokat végeztettünk. Így került sor az elektromos hálózat továbbá a víz- és lefolyórendszer rekonstrukciójára.

Most azonban már elkerülhetetlenné vált a legnagyobb szabású munka elvégeztetése: a tető felújítása (amely a szerkezet részbeni cseréjét, javítását és a palafedés teljes cseréjét jelenti), az ereszcsatorna és bádogozás kicserélése és az épület külső tatarozása. A szakemberek véleménye szerint ezek legcélszerűbben együtt végezhetők el.

Az őszi árajánlatok után, a beruházás nagyságát látva, a képviselőtestület megállapította, hogy ennek finanszírozása csak saját erőből elképzelhetetlen, ezért a legkedvezőbbnek ítélt költségvetést támogatást kérve, felterjesztette a főegyházmegyei hatóságnak. Mint azt korábban egy vasárnapi hirdetésben már jeleztük a főegyházmegyei hatóság kedvezően bírálta el kérelmünket, és jelentős összeggel (1 millió 150 ezer Forinttal) támogatja a felújítást. Így az egyházközség számára, mint saját erőből fedezendő rész, 750 ezer Ft körüli összeg marad.

Tudjuk, ez is hatalmas összeg, és a mai nehéz körülmények között csak nagy áldozattal lehet ezt előteremteni.

Mégis bizalommal fordulunk felétek, hogy ez a felújítás megvalósulhasson. Bizalommal fordulunk, mert láttuk a 175 éves kiállításon, milyen áldozatkészek voltak őseink, amikor létrehozták azokat az épületeket, amelyeketket nekünk most felújítanunk kell, és tapasztaltuk a Ti segítőkészségeteket a templom renoválása idején.

Kétségkívül az egyházközségben a legfontosabb épület a templom, de nagyon fontos a plébánia is. A templom a lelki központ, de szükség van a lelki élet hátterét biztosító korszerű plébániaépületre is. Így a plébániának csak egy, és talán nem is legfontosabb funkciója, hogy ott lakik a plébános, hanem az, hogy innen vezetik az egyházközséget, mint evilági szervezetet.

Az anyagi javak előteremtésére több eszköz is kínálkozik. Fogunk meghatározott ünnepeken, előre meghirdetve e célra gyűjteni, egyéni adományokat is szeretettel várunk. Másik forrás az egyházközség költségvetése (ami az egyházi hozzájárulás bevételeiből fakad). Itt meg kell jegyeznem, hogyha mindenki, aki hozzánk tartozik becsülettel fizetné az egyházi hozzájárulást, most is kisebb lenne a gondunk! Ennek lelkiismereti felülvizsgálatára mindenkit tisztelettel megkérek.

Megoldásnak gondoljuk annak a módszernek megismétlését, amelyet a templomrenováláskor alkalmaztunk. Ennek lényege, hogy **ajánlási íveket osztunk ki, amelyen mindenki közölheti, hogy milyen összeggel és milyen ütemezésben tud segíteni a feladat megoldásában.** Ennek figyelése természetesen mindenki becsületére lesz bízva, mi mindnyájan a beérkezések ütemezését figyeljük, hogy a Szent Mihály alapítvány kölcsönét mihamarabb visszafizethessük. Így, gondoljuk, tervezhetőbb lesz a pénzügyi rendezés. A befizetések készpénzzel és csekken is történhetnek.

A munkálatokat egyébként Húsvét utáni héten megkezdik és május végére fejezik be.

Előre is megköszönöm a képviselőtestület és a magam nevében áldozatkészségetek, kívánok valamennyiőtöknek áldott, boldog, kegyelemteljes Húsvéti ünnepeket! Adományaitokat a Jó Isten fizesse meg!

Madaras Cábor
a képviselőtestület világi elnöke

A MAGYAR BIBLIAFORDÍTÁS TÖRTÉNETE

Mikor kezünkbe vesszük a Szentírást, és olvassuk nem is gondolunk rá, hogy a *magyar* nyelvű Bibliának több mint fél évezredes fejlődés eredményeképpen alakult ki a szövege. Ez az út küzdelmes volt, nemzetünk legnagyobb elméi csiszolták, pontosították, korszerűsítették a magyar szöveget.

A több mint fél évezredes fejlődésnek a legfontosabb nyolc állomását mutatjuk be a következőkben. Mind a nyolc állomást egy-egy újabb magyar Biblia megjelenése jelzi.

Az összehasonlíthatóságért cikkünk végén mind a nyolc Bibliából idézzük János Evangéliumának 13,5-7 részét.

I. A kézírásos emlékek

A nagy számban fönnmaradt bibliai kódex és az ilyeneket említő régi könyvjegyzékek tanúsítják azt, hogy a latin nyelvű Biblia mindenfelé ott volt a középkorban a magyarországi székesegyházak, kolostorok könyvtáraiban és az egyes papi személyek birtokában. Teljes Biblia szerepel már a legrégibb ismert magyarországi könyvjegyzékben, a pannonhalmi bencés kolostor 1093-ban készült vagyonleltárában.

Csak évszázadok múlva jelentkezett társadalmi igény anyanyelvű írásművekre, így a Biblia anyanyelvű fordítása is csak később vált szükségessé.

1) Az első magyar nyelvű Biblia részleteket a Huszita Biblia tartalmazta. A Huszita Biblia elveszett, de részletei fennmaradtak másolatban három XV. században készült kódexben. Mint a neve is mutatja az első bibliafordításunk a huszita mozgalom hatására készült. A három kódex a *Bécsi*, a *Müncheni* és az *Apor kódex*. A huszita hatáson kívül ösztönzőleg hatott a kezdeti fordítókra a női szerzetesrendek egyre nagyobb elterjedése is, hiszen az apácák latinul kevésbé voltak iskolázottak. A *Bécsi kódexet* 1450-ben tisztázták le, és ez hosszabb részleteket tartalmaz az Ószövetségből. Ma a Bécsi Udvari Könyvtár tulajdona – innen kapta nevét is. A ***Müncheni kódex*** a négy evangéliumot tartalmazza. Ezt a kódexet 1466-ban másolták a moldvai Tatros városában. A kódex a Müncheni Királyi Könyvtár becses és féltett darabja, itt talált rá *Fehérváry Miklós* 1834-ben.

2) A ***Jordánszky kódex*** a bibliai részleteket tartalmazó kódexeink közül a legfontosabb, terjedelmére nézve is a legnagyobb. Több későbbi kódexet ebből másoltak ki. A fordítóról, a rajzolóról semmit sem tudunk. Újszövetségi része 1516-ban, Ószövetségi részleteket tartalmazó része 1519-ben készült el. A kódex néhány levél kivételével az 1782-ben felosztatott nagyszombati ferences, klarissza apácarend könyvtárából került elő. Ekkor szerezte meg Fába Mátyás, aki később, 1820-ban adományozta Jordánszky Elek esztergomi kanonoknak. E nagybecsű emlékünk addig még hiányzó leveleit 1880-ban illesztették a kódexhez hozzá.

II. A nyomtatott emlékek

A lassan, egyenként másolt kódexek világába fordulópontot hozott a könyvnyomtatás feltalálása, amely lehetővé tette egyszerre sok példány elkészítését. Ez módot adott a Biblia elterjedésére is.

GUTENBERG [élt: 1394-1468] korszakalkotó találmányával, kisebb próbálkozások után először a Bibliát nyomtatta ki. Ez az ún. *42 soros Biblia* 1455-ben jelent meg Mainzban.

A nyomtatott könyv gyorsan terjedt Európában. Magyarországon az első nyomtatványok MÁTYÁS király uralkodása idején jelentek meg. Sőt! GUTENBENRG Bibliájának megjelenése után már 18 évvel Budán könyvet nyomtatott HESS ANDRÁS, a magyarok történetét leíró, latin nyelvű *Chronica Hungarorum*-ot. Feltételezések szerint MÁTYÁS király nem találta elég díszesnek az ősnyomtatványokat, ezért rendelte a kódexkészítés legmagasabb fokán dolgozó itáliai műhelyekből az igen gazdagon illuszrált corvinákat. MÁTYÁS király halálát követő zavaros időkben megszűntek a hazai ősnyomdák. A magyar szerzők műveit (pl: TEMESVÁRI PELBÁRT [élt: 1455-1504]) ekkor még latinul, külföldön: Itáliában, Németországban nyomtatták ki.

A keresztény humanista ROTTERDAMI ERASMUS az akkoriban használatos latin nyelvű Bibliát felülvizsgálta, a fennmaradt régi görög nyelvű evangéliumokhoz visszanyúlva készítette el újra az újszövetség latin fordítását. Ez Báselben jelent meg 1516-ban. Az akkori keresztény Európa tudósai örömmel üdvözölték a fordítást. Ugyanis ez jó kiindulási alap volt az akkor már egyre türelmetlenebbül jelentkező nemzeti nyelvű Biblia elkészítéséhez.

A könyvkiadás, a könyvnyomtatás további fejlődésének a XVI. század elején lökést adott a reformáció. LUTHER MÁRTON [élt: 1483-1546] munkája nyomán 1522-1534 között megjelenik a német nyelvű Biblia. Tudjuk, hogy ennek a Bibliának a nyelvezete lett az egységes német irodalmi nyelv alapja.

A reformáció nyomdászatának legfontosabb eredménye, hogy megindította egész Európában a nemzeti, és így a magyar nyelvű könyvnyomtatást is. A mohácsi vész után hét évvel, 1533-ban jelent meg Krakkóban KOMJÁTHI BENEDEK fordításában a legrégebbi, teljes szövegében magyar nyelven kiadott nyomtatvány, a *Az zenth Paal leueley magyar nyeluen* című bibliarészlet. A fordítást úrnője, PERÉNYI GÁBORNÉ FRANGEPÁN KATALIN kívánságára készítette a szerző, és annak költségein nyomtatták ki. KOMJÁTHI felhasználja a korábbi fordításokat és a Vulgatát is. Ma 22 példánya ismeretes.

3) Nem kell ekkor már sokat várni az evangéliumok magyar nyelven történő kinyomtatására, hiszen PESTI GÁBOR a négy evangélium fordítását *(Wij Testamentum magiar nieluen)* 1536-ban jelenteti meg Bécsben. Szövege világos fogalmazású, tiszta szöveg, ERASMUS útmutatásai és fordításai alapján készített humanista mű. Ez a könyv őrizte meg számunkra az első nyomdabrázolást, ugyanis az "L" betű iniciáléjában egy nyomtatóműhely látható. Ma 27 példányáról tudunk. A PESTI széles látókörű tudós, a mohácsi vész előtt Mátyás király korvináinak könyvtárában sokat olvasott, JANUS PANNONIUS ver-

seit másolta. A mohácsi csata után onnan kimentett egy kódexet, amely JANUS PANNONIUS epigrammáit tartalmazta. A biblia fordításán kívül még két kiemelkedő munkáját nyomtatták ki, *Esopus fabulái*-t (1536) és egy hatnyelvű (latin, olasz, francia, cseh, német magyar) szótárt (*Nomenclatura sex linguarum*) 1538-ban Bécsben.

4) SYLVESTER JÁNOS [élt: 1504–1551] nyomtatott munkája: ***Uj Testamentum magar nelwen*** már a négy evangéliumon túlmenően a teljes Újszövetséget tartalmazza. Sárvár mellett NÁDASDY TAMÁS birtokán és annak költségein jelent meg meg Buda elfoglalásának évében, 1541-ben. Az első magyar földön, magyar nyelven nyomtatott könyv. Ma kb. 50 példányát őrzik könyvtárak. Olvasva, megilletődötten látjuk azt az erőfeszítést, mellyel a szerző küszködik, hogy a magyar nyelv latin betűkkel nem leírható hangjait (*á,é,ö,ő,ü,ű; gy,ty,ny...*) jelölje. A fordítás jellegzetessége *í*-ző nyelvjárású, *(níp=nép, szíp=szép)* feltehetőleg ezért nem tudott széles körben elterjedni ez a munka. Nagy pontosságra törekvő mű, ezért is néha nyelve nehézkés. Fametszetű képekkel gazdagon illusztrálták, a XVI. század leggazdagabban dísztett magyar könyve. E könyvben maradt fel az első magyar időmértékes vers, az ajánlás disztichonokban íródott.

... Itt ez irásban szól mostan es néked ezáltal,
Hütre hiú mind, hogy senki se mentse magát.
Az ki zsidóul és görögül, és vígre deákul
Szól vala rígen, szól néked az itt magyarul:
Minden nípnek az ű nyelvín, hogy mind az isten
Törvínyinn íljen, minden imádja nevít.

SYLVESTER a magyar népnek ajánlja munkáját. A fordítás során fontos felismerésekre jutott a magyar nyelvtant illetőleg. Tapasztalatai latin nyelvű magyar nyelvtanában *(Grammatica Hungarolatina)* foglalta össze és adta ki Sárvár-Újszigeten 1539-ben. [A borítón e Biblia egyik szép fametszetű képét mutatjuk be.]

5) Sylvestert követően többek között HELTAI GÁSPÁR is tervezte a teljes Biblia lefordítását és közreadását. HELTAI terve csak részben valósult meg, 1551 és 1565 között négy kötetet jelentetett meg, de a teljes Bibliát ezek nem adják ki. HELTAInak mégis nagy érdeme, hogy ő rögzítette véglegesen a magyar helyesírásban a *sz,gy,ly,ny,ty* jeleket. A teljes Bibliát megjelentetni csak KÁROLYI GÁSPÁRnak sikerült 1590-ben. Így 1990-ben ünnepelhettük KÁROLYI GÁSPÁR [élt: 1529–1591] ***Vizsolyi Biblia***-ja megjelenésének 400 éves jubileumát. Az akkor három részre szakított ország egy eldugott szögletében KÁROLYI GÁSPÁR néhány lelkes munkatársával megalkotta az első teljes, magyar nyelvű bibliafordítást. A fordítás alapjául a latin Vulgatát, a Septuagintát és héber, görög szövegeket is felhasznál a korábbi magyar fordítások mellett. Meghatóan vall az előszóban munkájáról:

„... a nagy istennek tiszteségére, ő házának épülésére néztem e dologban. ... Szabad mindenkinek Isten házába ajándékot vinni. Egyebek vigyenek aranyat, ezüstöt, drágakövet, én azt viszem, amit vihetek, tudniillik magyar nyelven az egész Bibliát."

Munkája a korábbi részeredményeket is összegezte. Ez a mű volt évszázadának legkiemelkedőbb hazai szellemi alkotása és nyomdai terméke. Nyelvi hatása ma is érződik, hiszen ez a mű döntötte el, hogy az *e*-ző nyelvjárás emelkedett hazánk irodalmi nyelvévé. Körülbelül 700-800 példányban jelent meg először. E fordítást külföldön és idehaza kissé csiszolva hamarosan újra és újra kiadták: SZENCZI MOLNÁR ALBERT [élt: 1574-1639]: 1608, 1612; MISZTÓTFALUSI KIS MIKLÓS [élt: 1650-1702]: 1685... A későbbi századokban több mint 120 kiadása ismert. 1608-tól a protestáns bibliafordítások megjelenését hazánkban a Habsburg ház tiltotta, ezért 1608 és 1794 között csak külföldön jelent meg evangélikus vagy református bibliafordítás.

6) Mire megjelent 1626-ban Bécsben KÁLDI GYÖRGY [élt: 1573-1634] teljes katolikus bibliafordítása: a ***Szent BIBLIA Az egész Keresztyénségben bevött Régi Deák betüből*** címmel, a Vizsolyi Bibliát már négyszer adták ki. KÁLDI GYÖRGY jezsuita szerzetes PÁZMÁNY PÉTER [élt: 1570-1637] felszólítására 1605-ben kezdte, és 1607-ig dolgozott a fordításon. Bibliáját nem szánta népkönyvnek. KÁLDI a Vulgatát ismerte el munkája során egyetlen hiteles alapnak. Kis példányban jelent meg. A mű végén *Oktató intés* található a Károlyi féle *kálvinista bibliáról*. Kiadását a Bécsi Kincstár, a magyar állam mellett Bethlen Gábor és Pázmány Péter is támogatta. Második kiadására - 1732-ben, Nagyszombaton volt - több mint száz évet kellet várni. A harmadik kiadása Budán volt 1782-ben. A többször megújított szövegéből vették a legújabb időkig a katolikus istentiszteletek szentírási szakaszait. Hatása a magyar nyelvre a református Károlyi féle fordításhoz hasonló.

7) A protestánsok hosszú évszázadokon keresztül használták KÁROLYI GÁSPÁR fordítását, mindig újra és újra hozzáigazítva a változó nyelvhez. 1975-ben azonban megjelent az új protestáns bibliafordítás (címe: ***BIBLIA - Istennek az Ószövetségben és Újszövetségben adott kijelentése***), amelyet a Magyar Bibliatanács Ószövetségi és Újszövetségi Bibliafordító szakbizottsága készített.

8) A bibliafordítások nyolcadik állámása a II. Vatikáni Zsinat (1963) szellemiségében készült új katolikus bibliafordítás (címe: ***Biblia - Ószövetségi és Újszövetségi szentírás***). A fordítás első kiadása 1976-ban jelent meg. E tudományos fordítás közvetíti korunkban a katolikus hívek részére a Szentírás üzenetét.

Mint láthattuk magyar szemelvényeink nagyobbik fele a XVI. században keletkezett és a XVI. század végére (1590-re) készült el a Biblia teljes magyar fordítása. Nemcsak hazánkban, hanem Európa minden részén a XVI. század a nemzeti nyelvű Bibliák megjelenésének évszázada. Hiszen a teljes német Biblia 1534-ben jelent meg; a Biblia angolul és franciául 1535-ben, svédül 1541-ben, finnül 1548-ban, lengyelül 1563-ban látott napvilágot.

Az első magyar nyelvű bibliafordítások megjelenése egybeesett a magyar nyelv nyomtatott írásbeliségének kialakulásával. A magyar irodalmi nyelv kialakulása a nemzeti érzést erősítette az akkori szomorú történeti időkben. Ma, amikor oly sokat beszélünk e folyamat fordítottjáról – Európához csatlakozásunkról, példaképül kell, hogy szolgáljanak a nyomtatott magyar nyelvű bibliák fordítói. Ezek az önzetlen hazafiak szakértelmükkel, tenniakarásukkal koruknak európai színvonalán álló, máig is sugárzó alkotásokat hoztak létre.

BETŰHÍV IDÉZETEK AZ ISMERTETETT BIBLIÁKBÓL, (JÁNOS 13,6-7 RÉSZ)

1) Müncheni kódex, 1466

[Jézus] Annac utanna èrèztet vizèt a mèdencébe & kèzd megmosni ø taneituaninak labait & megtørlèni az lellahhal [lepedővel], kiuèl mogzoreitatott [megszoríttatott] uala. Iuta azert simon péterhez & möda nèki Pèter [:] Vram te mosod è ènnèkè èn labaimat? Fèlèle [Jézus] & möda ønèki: Mellèt èn tezèc, te ma nè tudod [,] megtudod kedig annac utāna.

2) Jordánszky kódex, 1516

[Jézus] Annak vtanna vyzet tøltee az medenceben, eß kezdee mosogathnÿ ÿw tanoytvanynak labokat, eß az kezkenewvel megh kenøgethnÿ kÿwel, be ewvedzett vala. yewe azert Simon peterhez. eß monda ewneki péter: Uram, thе mosod ee meg ennekem labamat? felelee Jesus, eß monda ewneky: Myt en tezek te nem tudod ma, de megh tudod annak wtana.

3) PESTI GÁBOR: Testamentum magiar nieluen, 1536

[Jézus] Annak wtanna wÿzet bochata a medenczebe ees kezde mosnÿ az ew tanÿtwanÿnak labaÿt, ees meg tewrÿlnÿ a kezkewnewel mellÿel meg ewueczetet wala. Iewe azert Sÿmon Peterhez, Ees möda nekÿ Peter. Vram te mosode az een labaÿmat? Felele nekÿ Iesus ees monda. A mÿt een mÿelek te mast azt nē twdod, de meg tudod ez wtan.

4) SYLVESTER JÁNOS: Uj Testamentum magar nelwen, 1541

[Jézus] Annak utānña egǵ mosdoba vizet tölte ęs mosni kezdę az ü tanitvāñinak labait ęs az feijr ruhāual melluel be överézett vala meg törli vala. Annakokairt Simon Peterre juta ęs monda üneki az. Uram te mosodi meg ennekem lābaimot? Felele az Jesus ęs monda üneki. Az mit en tißeg te nem tudod mostañ, meg tudod kedigleñ ennek vtānna.

5) KÁROLYI GÁSPÁR: Szent BIBLIA az magyar nyelven, 1590

[Jézus] Az vtán tölté vizet az medentzébe, és kezdé mosni az Apostoloknac lábokat, és meg törleni á kendöuel, mellyel magát környül kötötte vala. Méne azert Simon Péterhöz. ki monda nekie: Wram te mosodé meg az én lábaimot? Felele Iesus és monda nékie: Az mit én tselekßem, mostan te azt nem tndod [!], ez vtán pedig meg tudod.

6) KÁLDI GYÖRGY: Szent BIBLIA, 1626
[Jézus] Az-után vizet tölte a' medenczébe, és kezdé mosni a' tanítványok lábait, és meg-törleni a' kendővel, mellyel övedzve vala. Jöve azért Simon Péterhez. És monda néki Péter: Uram, te mosod-e meg nékem a' lábaimat? Felele Jésus, és monda néki: A'mit én chelekszem, te most nem tudod; meg-tudod pedig ez-után.

7) BIBLIA - Istennek az Ó- és Újszövetségben adott kijelentése, 1975
[Jézus] azután vizet öntött a mosdótálba, és elkezdte a tanítványok lábát mosni, és törölni azzal a kendővel, amellyel körül volt kötve. Eközben Simon Péterhez ért. Az így szólt hozzá: „Uram, te mosod meg az én lábamat?" Jézus így válaszolt neki: „Amit én teszek, most még nem érted, de később majd megérted."

8) BIBLIA - Ószövetségi és Újszövetségi szentírás 1973
[Jézus] Aztán vizet öntött egy mosdótálba, majd hozzáfogott, hogy sorra megmossa s a derekára kötött kendővel megtörölje tanítványainak lábát. Amikor Péterhez ért, az tiltakozott: „Uram te akarod megmosni az én lábamat?!" Jézus így válaszolt: „Most nem érted, amit teszek, de később majd megérted."

Kiss Gábor

* * * * *

A Don Bosco Iskolaalapítvány felhívása

Két éve működik a DON BOSCO ISKOLAALAPÍTVÁNY. Az Alapítvány feladatai közé tartozik az Albertfalvi Don Bosco Katolikus Általános Iskola és a rászoruló diákok támogatása, segítése. 1993-ban az Alapítvány több százezer forintot tudott a hívők áldozatos támogatásából kifizetni taneszközök beszerzésére, a hitoktatás megfelelő szintű biztosítására, pályázatok jutalmazására és a nyári táborozások támogatására. Az eddig befizetett támogatásokat ezúton is hálásan köszönjük a támogatottak nevében is.

Az Alapítványon keresztül az Iskola a következő csekkszámlaszámon támogatható: **MHB 315-12741**. Csekkek találhatók a templomban a szenteltvíz-tartó előt, ill. a plébánián kérhetők. Az támogatás összege az adóalapból levonható.

VÉLEMÉNYEK KÖZÉLETI ESEMÉNYEKRŐL

CÍM NÉLKÜL

Legszívesebben félárbocra eresztették volna a Magyar Rádió épületén a nemzeti színű zászlót akik tüntettek és sztrájkot hirdettek a száznál több szerkesztő, műsorvezető, hírközlő „jogellenes" elbocsátása ellen. Igen, a rádió alelnöke, CSÚCS LÁSZLÓ a munkatársakból létszámcsökkentést hajtott végre a közelmúltban, hozzálátott egy rég várt rendcsináláshoz, amely egyes körökben óriási felháborodást keltett. Meg merte ezt tenni közismert műsorszerkesztőkkel, olyanokkal, akik irányították a hírműsorokat. Ezek a „média szakemberek" helyzetüktől fogva birtokolták a tájékoztatást. Most, a felháborodottak cikkeitől visszhangzott a sajtó. Cikkek sokasága jelent meg, *„veszélybe került a sajtószabadság"*, hangoztatták. Nyílt támadást provokáltak a rádió épületében, az alelnök távozását követelve.

Mi, egyszerű rádióhallgatók, TV nézők döbbenettel hallgattuk a rádió alelnökét az egyik elmúlt vasárnap este a TV „HÉT" című műsorában, mikor nyilatkozott, hogy hogyan fenyegették meg személyét és családját a volt média hatalom birtokosai. A fenyegetést és a gyűlöletet nyilván pont azok kezdeményezték, akik műsoraikban korábban a humanitást és a megbékélést hirdették.

Tanúi lehettünk egy olyan ember nyilatkozatának, aki bátor kiállásával ennek az abszurd hatalomnak véget kíván vetni. Bízunk benne, hogy a rég várt intézkedések után a Magyar Rádió a műsoraiban nagyobb súlyt fog helyezni a magyar társadalom helyes erkölcsi és politikai tájékoztatására, valamint ezen túlmenően a nemzeti összefogás megteremtésén is fog munkálkodni.

Biztosak vagyunk benne, hogy a márciusi tavasz elkezdődött a Magyar Rádióban.

Nagy Béla

MINDSZENTY BÍBOROS IDŐSZERŰSÉGE

Május 6-a ünnepe a magyar katolikus egyháznak és a magyar hazának: az egyik legkiemelkedőbb XX. századi katolikus magyar ember, *Mindszenty József bíboros* – erényekben gazdag szent élet után – bécsi száműzetésében 1975-ben ezen a napon emeltetett fel az örökkévalóságba, s lett szószólónk az Isten színe előtt.

Akkoriban nem csendülhetett érte a lélekharang Magyarországon, akkoriban nyilvános közösségi szentmiséken nem emlékezhettünk rá, akkoriban senki sem méltathatta életútját. Az emberi szabadságjogok megtiprói, a vallásos hit és az egyház ellenségei, a kommunista diktatúra hatalmasai számára még holtában is félelmetes volt az emberi szabadságjogoknak, a katolikus hívők hitének ekkor már világhírű védelmezője.

Mariazelli nyughelyén sem hervadt el sohasem a magyar zarándokok virága, de amióta Esztergomban, érseki-prímási székhelyének székesegyházában nyugszik, azóta *sírja a magyarság új zarándokhelye, az ima és a hit, az engesztelés és a szeretet jegyében.*

Miért zarándokolunk Mindszenty bíboros sírjához? Azért, mert a nagy Bíboros számunkra ma is él – tanításában, életpéldájában, iránymutatásában.

*

Elzarándokolunk Esztergomba, hogy *lerójuk tiszteletünket előtte.* Mert nagy ember volt! Híveiért élő és fáradhatatlanul értük tevékenykedő lelkipásztor volt akkor, amikor a körülmények kedveztek hivatása teljesítésének, de híveiért élő és értük, emberhez méltó evilági életükért és örök üdvösségükért tevékenykedő főpásztor maradt akkor is, amikor emiatt a támadások pergőtüzébe került, amikor elhallgattatatására törekedtek, amikor élete is veszélyben forgott. Nem maradt néma a magyar egyház üldöztetésének nagy viharában: amíg lehetősége volt rá, nem félt kimondani, hanem hangos szóval hirdette az egyház tanítását, Krisztus igazságát, az ember igazságát.

Nagy példa áll előttünk! Mindszenty bíboros komolyan hitte, hogy *a hívő ember számára a legnagyobb csapás: hite elvesztése.* Ezért féltette, óvta a rábízottakat – mint jó pásztor, mint Isten előtt felelős elöljáró. Híveinek szeretete vezette szavát, amikor a hitet, a vallást, az egyházat ért sérelmekről, e fájó gondokról volt kénytelen beszélni. S szerte az országban fáradhatatlanul buzdított, lelkesített, ösztönzött, dicsért; ahol kellett, ott rámutatott a hibákra, intett, korholt – tisztéből fakadó és szívéből forrásozó szeretettel.

*

Elzarándokolunk Esztergomba, mert Mindszenty bíboros az *alapvető emberi jogok, az egyetemes emberi szabadságjogok bátor védelmezője* volt. Nem hallgatott (bár számára ez kényelmesebb megoldás lett volna), hanem felemelte szavát, amikor hazánkban az alapvető emberi jogok sérelmet szenvedtek: amikor a lelkiismereti és vallásszabadság, az egyesülési és a sajtószabadság, az oktatási-nevelési szabadság, az európai keresztény művelődés jogai veszélybe kerültek. Nem maradt néma (mint a legtöbb politikus és más közéleti férfiú azokban az időkben), hanem szót emelt a jogsértések kiküszöbölése érdekében. S ezzel egyáltalán nem a maga önös érdekeit, még csak nem is csupán a katolikus érdekeket védte: *minden ember* – legyen bármilyen vallású vagy nemzetiségű – emberi jogaiért szállt síkra.

S elzarándokolunk Esztergomba, hogy *Mindszenty bíborossal együtt imádkozzunk, engesztelljünk hazánkért, népünkért.* Ő ugyanis az *imádság, az engesztelés kiemelkedő példája* számunkra. Földi életében a magyar nép imádságra, engesztelésre késztetésének lángoló szavú apostola volt. Tűztenger kell az egész magyar földre imádságból, hitből, engesztelésből – hirdette, ösztönözve az egyház minden tagját hite komolyan vevésére, hite megélésére, hite kifejezésére magatartásában, munkájában, egész életvitelében.

*

Mindszenty bíboros szeme előtt a *Pannonia Sacra,* vagyis a „Szent Magyarország", a „keresztény magyarország" képe lebegett. Napjainkban sokféleképpen magyarázzák ezt a fogalmat.

A nagy magyar Bíboros tanítása szerint akkor valósul meg ez a cél, ha a Magyarország lakosságának többségét alkotó katolikusok

szilárd, erős közösséget alkotnak, ha *Magyarországon szilárd, erős katolikus egyház él.* Ha tehát szilárd, erős ez a magyar katolikus egyház, de nem a politikai hatalomban, vagyonban, előjogokban, hanem *szilárd és erős a hitben, az imádságban, az engesztelésben.*

Az ilyen magyar katolikus egyház ugyanis a *szellemi-lelki-erkölcsi energiák kimeríthetetlen forrása,* s az egyház öntudatos tagjai a magyar társadalom más vallású, illetve nem vallásos lakosai körében képviselve Krisztust, a társadalom mindegyik szintjén, minden rétegében tevékenykedve munkájukkal, magatartásukkal – de szavukkal is – közvetítik e mai magyar világ számára a katolikus egyház éltető, mozgósító, forradalmasító értékeit, előbbre-feljebb lendítve az *egész* magyar társadalmat.

Az imádságban, hitben, lelkiségben, engesztelésben erős és szilárd magyar katolikus egyház mutatja meg magát Mindszenty bíboros körül. Nem egy embert, bármennyire is kiváló embert ünneplünk, hanem sírja előtt *hazánkért, nemzetünkért, népünkért imádkozunk, engesztelünk, Mindszenty bíboros imádságába, engesztelésébe kapcsolódva, az ő kezébe kapaszkodva, a magyarok Nagyasszonyához fohászkodva.*

Felelősek vagyunk mindnyájan, különösen mi, a többséget alkotó katolikusok a *nemzet jövőjéért* – figyelmeztet bennünket, mai magyar katolikusokat Mindszenty bíboros. Ezért zarándokolunk – e *felelősségérzettől indíttatva* – esztergomi sírjához erőt gyűjteni, katolikus öntudatra ébredni, okos cselekedetekre ösztönzést kapni.

Mindszenty bíboros *tiszteletreméltó személyiség, igaz ember, a XX. század Európájának kimagasló egyénisége* volt.

S ki tagadná: éppen ma, napjaink Magyarországán, szellemi-lelki szétziláltságban, erkölcsi süllyedésben, torz bölcsek bukása után, egy új magyar társadalom vajúdása közepette nagy szükségünk van időtálló eszményekre, kipróbált ideálokra, szilárd példákra.

Sokunk számára ilyen lelkesítő eszmény, követendő példa, utat megvilágító ideál Mindszenty bíboros.

Dr. Mészáros István

Az Albertfalvi Keresztény Társas Körben 1994. február 29-én elhangzott előadás rövidített szövege.

OKOSSÁG – IGAZSÁGOSSÁG ÉS A VÁLASZTÁSOK

A négy sarkalatos erény közül a címben szerepel az *okosság* és az *igazságosság*. Miért nem szerepel ott a bátorság erénye, amely arra készteti az embert, hogy ne rettenjen vissza az áldozatvállalástól?

Ma a Magyar Köztársaságban nem kell bátorság az állampolgári jogok gyakorlásához. Az 1990-es országgyűlési képviselőválasztások során is betartották a választási törvényt, és megsemmisítették a választások után az ajánlási szelvényeket. Nem lesz ez 1994-ben sem másképp! Nem szabad komolyan venni „némely baloldali párt cédulaszedőjé"-nek a kisnyugdíjasoknak szegezett fenyegetését, hogy „hatalomra kerülvén, előkeresik majd, melyik pártot is támogatták kopogtatócédulájukkal." (Pesti Hírlap) Ezt még akkor sem kell komolyan venni, ha ezt a Pesti Hírlapban olvashattuk. A választások után még a jelenlegi kormány fogja felügyelni az ajánlási szelvények megsemmisítését. Ettől a kormánytól pedig nem kell félnie senkinek sem! S ha a választópolgárok felismerik az igazi jót, vagyis gyakorolják az okosság erényét, akkor a választások eredménye olyan kormány megalakítását teszi lehetővé, amely képes lesz megakadályozni az állampolgárok fenyegetését és félrevezetését. Hogyan ismerheti föl az ember az igazi jót a politikában? Tud-e ebben segíteni az Egyház? Igen. Az Egyháznak arra van küldetése, hogy eligazítsa híveit, elmondva véleményét, mi van összhangban a krisztusi tanítással és mi nincs. Ezt többféle módon teheti. Teszi például úgy, hogy ingyenes kiadványként a hívek kezébe adja a *„NÉZZ VISSZA és dönts a jövőről!"* című összeállítást, amely a parlamentben elhangzott beszédekből tartalmaz részleteket az oktatás-iskola-hitoktatás, az abortusz, az egyházi ingatlanok kárpótlása témakörökben. *„A helyes és reális véleményalkotáshoz vissza kell tekintenünk, mert nem mindegy az, ki hogyan nyilatkozott, kinek mi volt ezekben a kérdésekben az állásfoglalása az előző években. [...] Könnyebb ma a választások előtt akárkinek ígéretet*

tenni ilyen-olyan kérdésben, de nehéz ezeket fenntartás nélkül elfogadnunk, ha ugyanazok vagy azonos párthoz tartozók eddig egészen másként nyilatkoztak meg."

Segít az Egyház az igazi jó felismerésében a vallásos családok hetilapjának, a KERESZTÉNY ÉLET című hetilapnak az írásaival is. Tudjuk mindnyájan, hogy:

– minden igazi demokrácia keresztény gyökerű,

– ma hazánkban egyetlen politikai erő, a Kereszténydemokrata Néppárt kötelezte el magát – nevében is – a keresztény értékek, a keresztyén és keresztény egyházak szociális valamint társadalmi tanításának megvalósítása mellett, ezért tudja mindenki javát egyformán szolgálni.

A törvényes igazságosság arra késztet minket, hogy megadjuk amivel a közösségnek tartozunk. Ez azt jelenti, tájékozódása és felelős döntése után egy dologra mindenkinek *„rá kell szánnia magát: mind a két szavazási fordulóra el kell mennie, hogy legyen olyan személy, aki az Ön által kívánt irányt képviselje majd a Parlamentben a magyar jövő kibontakozása érdekében"* – buzdít GYULAY ENDRE Szeged-csanádi megyéspüspök.

Bató András

* * * * *

ALBERTFALVA 175 ÉVES!

Albertfalva alapításának 175. évfordulója alkalmából ünnepi hét volt 194. február 27. és március 5. között.

Az ünnepség során előadásokat hallhattunk Albertfalva történetéről, ünnepi hangversenyek hangzottak el és többek között emléktáblát avattunk az első magyar repülőgépgyár helyén. A kulturális programokat helytörténeti kiállítások egészítették ki.

Az ünnepi hét gazdag programjának eseményeit, az elhangzott előadások anyagát egy önálló kiadványban kívánjuk a későbbiekben közkincsé tenni.

Ezúton is köszönetet mondunk a szervezőknek a sikeres ünnepségsorozat lebonyolításához.

– g –

MÉG EGYSZER AZ EGYHÁZKÖZSÉGI HOZZÁJÁRULÁSRÓL

Az egyházközségünk területéhez tartozó albertfalvi keresztény hívőkből kb. nyolcezer a katolikus. Statisztikai adatainkból kitűnik, hogy 850–900 családból fizetnek plébániánknak évente egyházközségi hozzájárulást. A számadatokból látható az, hogy a fizető keresztény lakosok száma alig éri el a 30 %-ot. Ez az arány sajnos évek óta nem változott.

Egyházközségünk feladata többek között az idős és beteg hívek gondozása és anyagi támogatása (is). A egyházközségünk fenntartása elsősorban a katolikus hívők feladata. Sok egyéb mellett a plébániánk költségeinek fedezésére is szolgál az egyházközségi hozzájárulás. Az éves költségvetés – amellyel gazdálkodunk – évről-évre egyre nagyobb hiánnyal küzd, mivel költségeink emelkedését bevételünkből fedezni nem tudjuk. A hozzájárulást fizetők között sok nyugdíjas van, akiknek minimális a jövedelme, de becsületbeli kötelességüknek érzik, hogy támogassák egyházunkat.

Az egyházközségünknek szánt hozzájárulást az önkéntes pénzbeszedők gyűjtik, többnyire félállásban. Rendszeresen felkeresik a híveket. Van, akit kétszer vagy négyszer évente, de így is csak minden tizedik hívőhöz jutnak el. Eddigi tapasztalataink szerint bebizonyosodott, hogy adószedőkkel lehetetlen valamennyi hívőnket felkeresni. Ezért, nem is kevesen, személyesen hozzák és fizetik be pénztárunknál az önként felajánlott adományaikat. Akik nem tudják ezt megtenni, azokat kérjük, hogy csekkszámlánk javára postán feladva juttassák el hozzájárulásaikat.

Nagy Béla
egyházközségi pénztáros

BUDAPESTI VONÓSOK

JÓTÉKONY CÉLÚ HANGVERSENYE
A DON BOSCO ISKOLA JAVÁRA
április 24-én (vasárnap) 17 órakor
az albertfalvi templomban

Műsor

G. FR. HANDEL: *F-dúr concerto grosso, op. 6. N° 2.*
A. VIVALDI: *E-dúr (A tavasz) hegedűverseny a Négy évszak ciklusból (hegedűszóló: Bánfalvi Béla)*
J. S. BACH: *III. brandenburgi verseny*
W. A. MOZART: *Egy kis éji zene, k. v. 525.*

JEGYEK VÁSÁROLHATÓK AZ ISKOLÁBAN ÉS A PLÉBÁNIÁN. ÁRA: 250 FT.

N Y O M D A

Felajánlja szabad kapacitását:
- PROSPEKTUSOK, PLAKÁTOK,
- BROSÚRÁK, JEGYZETEK,
- KÖNYVEK,
- ÜGYKEZELÉSI NYOMTATVÁNYOK

egy vagy több színben történő elkészítésére, gyorsan és olcsón.

A/4-es, illetve A/4-esnél kisebb méretű nyomtatványok
készítése 1 vagy 2 oldalas kivitelben, jó minőségben,
100 példány felett 2,20 Ft + ÁFA/oldal áron.

APOSZTROF BT.
1116 Budapest, Fehérvári út 183.
Telefon: 181-1173

FELAJÁNLÁS

Név .....

Lakcím .....
felajánlok az albertfalvi plébániaépület renoválási munkálataira

_____ Forintot,
amelyet a következő részletekben vállalok kifizetni:

1994. április	_____	Ft.
1994. május	_____	Ft.
1994. június	_____	Ft.
1994. július	_____	Ft.
1994. augusztus	_____	Ft.
1994. szeptember	_____	Ft.
1994. október	_____	Ft.
1994. november	_____	Ft.
1994. december	_____	Ft.

Budapest, 1994. _____

_____
aláírás

Kitöltés esetén ezt a lapot kérjük a keresztelőkápolnánál található *"Plébániaépület renoválása"* feiratú dobazba bedobni.